

Проглас Штаба

НАРОДУ УЖИЧКОГ ОКРУГА

Подивљале фашистичке хорде већ пет месеци пљачкају, кољу, убијају и харају по нашој земљи. Много је већ мајка закувало. Много је синова српског народа чија су мртва телеса данима висила на вешалима само зато што су они волели свој народ и борили се за његов бољи и срећнији живот. Немачки фашистички људождери опустошили су нашу земљу као скакавци. Односили су и отимали све што им је до руку дошло: жито, стоку, гас, бензин, руду. Остављали су празне амбаре и магацине, празне куће и радње. Оставили су становништву глад и беду.

На таквим темељима мислила је Хитлерова тако звана „виша“ раса да заснује хиљадугодишње царство. Али су се снови тог највећег људождера у историји разбили као пена о чврсте бедеме Совјетског Савеза и о отпор свих поробљених и културних народа. На границама СССР преко три милиона Немаца морали су већ својим животима да плате лудачке Хитлерове планове. Под снажним ударцима Совјетске Русије, њених савезника и поробљених народа немачки фашизам већ малаксава.

У тој борби против највећег непријатеља човечанства српски народ има великог удела. Веран традицијама својих славних предака Обилића, Карађорђа, Танаска Рајића и многих других српски народ није се помирио са ропском судбином коју су му доделили немачки крупни капиталисти и издајници петоколониши Недићи, Љотићи, Аћимовићи и други.

Најбољи и најхрабрији синови српског народа, комунисти и партизани, поново су се латили оружја не жалећи своје животе кад је у питању слобода српског народа. Борци комунисти - пали на Дрежничкој Градини, на Качеру, код Бајине Баште, у Горобилу код Пожеге, неустрашиви командир Вујовић, друг Пајић служиће као пример како се бори за свој народ.

Мале партизанске чете, које су понекад прчињале са једном пушком и десетак људи, које су ноћевале на влажном шумском тлу шибане често кишом и олујом, које су почињале паљењем општинских архива, сечењем телефонских жица и разоржавањем жандарма, нарасле су у силну војску која туче окупатора где га стигне, која осваја села и градове. И само после непуна два месеца од оснивања наших храбрих чета, обруч око непријатеља био се толико стегло да је овај побегао главом без обзира. У једном брвом налету пали су градови: Бајина Башта, Арлије, Ивањица, Пожега, Ужице. Ужице, напале и невином крвљу попрскано Ужице, опет је дочекало дан слобода.

СРБИ И СРПКИЊЕ, УЖИЧАНИ,

Ослобођењем Ужица нису још ни издалека постигнути сви наши задаци. Непријатељ наш је однео све и оставио нас без хлеба. Због отпора који је Ужице дало непријатељу, због своје високе националне свести Ужице је морало највише жртава да поднесе. Ни на један други град није се окупатор био

окомета тако као на Ужице. Ниједан други град није толико опљачкан и огољен од окупатора и његових доглавника као Ужице. Фашистички варварци, њихови помоћници: петоколониши, жандарми, љотићевци оставили су нам у наслеђе глад и беду. Очекују нас тешки дани. Ужички округ, пасиван и неродан, не може сам себе снабдети хлебом, сољу и гасом. Ми морамо поднети тешке жртве, ми морамо проширити своја плућа да бисмо могли да дишемо. Ми не можемо живети сами за себе. Пред нама су дани тешке борбе за ослобођење целе земље од крвавог тиранина. Јуче Ужице, данас Чачак, Крушевац, Шабац, сутра Ваљево, Крагујевац.

РАДНИЦИ, СЕЉАЦИ, ГРАЂАНИ

Помозите свим силама даљу борбу против окупатора. Одазивајте се општој мобилизацији коју спроваш народно-ослободилачки партизански одред. Прикупљајте оружје, одело и храну за свој народно-ослободилачки партизански одред. Прегнимо сви на посао да обновимо производњу, да оживимо умртвљену привреду. Сваки човек, свака жена, свако дете може својим услугама да помогне народно-ослободилачкој борби. Будимо немилосрдни према онима који ометају обнову привреде, јер то су петоколониши у новом руху.

На окуп, Срби! Збијте се у јединствени фронт ослободилачке одреда, без обзира на партију. Уничтите све петоколонише и издајнике, ма у ком облику се они појављивали. Удруженим, сложним, јединственим, неће нам се моћи одупрети ни Хитлерове дивље звере, ни Недићева издајничка и плаћеничка војска. Напустите своје издајничке вође и војводе који праве споразуме са Немцима.

Да живи јединствена борба српског народа за слободу!

Да живи ослобођено Ужице!

Да живи јединствена борба свих поробљених народа против фашизма!

Да живи савез Совјетске Русије, Енглеске и Америке!

Да живи непобедива црвена армија!

Да живи савез балканских народа!

Смрт фашизму - слобода народу!

Штаб Ужичког народно - ослободилачког партизанског одреда

НАРЕДБА

Команданта Ужичког народно ослободилачког партизанског одреда бр. 5 за 30 септ. 1941.

Народно ослободилачка борба узима све веће размере и добија све оштрији облик. Непријатељ је протеран са територије округа Ужичког, али тиме борба још није завршена. Ми морамо по сваку цену одбранити и сачувати тековине наше борбе, које смо тешким и драгоценим жртвама платили. Не сме-

мо дозволити крвавом непријатељу да поново баца у ропство слободни народ нашег краја.

Да би се очувала ова најдрагоценија тековина наше народне борбе — слобода

НАРЕЂУЈЕМ:

I

Сви мушкарци од 18 до 40 година старости заључно сматрају се од дана објаве ове наредбе мобилисаним, те се, уколико већ нису мобилисани, имају пријавити својим мобилизацијским комисијама и то

1) обвезници среза Ужичког на дан 2 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место у кругу Старе касарне у Ужицу;

2) обвезници са територије среза Пожешког на дан 3 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место у кругу Пожешке касарне;

3) обвезници са територије среза Ариљског на дан 7 октобра 1941 у 8 часова пред општином у Ариљу;

4) обвезници са територије среза Моравичког на дан 8 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место пред Пореском управом у Ивањици;

5) обвезници са територије среза Црногорског на дан 6 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место пред среским начелством у Косјерићу;

6) обвезници са територије среза Рачанског на дан 5 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место пред општином у Бајиној Башти;

7) обвезници са територије среза Златиборског на дан 6 октобра 1941 у 8 часова на мобилизацијско место пред среским начелством у Чајетини.

Сви обвезници имају са собом понети храну за два дана.

II

Сва моторна возила, бицикли и јахаћи коњи са јахаћим прибором сматрају се такође мобилисаним и имаоци морају исте пријавити Комисији за пријем на напред означеним мобилизацијским местима у горе означене дане.

III

Све оружје исправно и поломљено, као и остала спрема Југословенске и непријатељске војске, коју су појединци било на који начин код себе задржали, мора се предати мобилизацијским комисијама у напред означене дане на горе одређеним местима.

Ко по овој наредби не поступи одговараће по ратним законима.

Командант,
ДУШАН ЈЕРКОВИЋ, с. р.

И Гор. Милановац је слободан

Горњи Милановац је ослобођен налетом народно-ослободилачких партизанских одреда уз сарадњу истински патриотских четника милановачког краја.

Петоколонашки „војвода“ претседник Хитлерове владе у Београду

Ко не зна у Србији за петоколонашког генерала који је пустио немачког фашистичког непријатеља да несметано заузме не само кумановску и скопску котлину већ и сам Качанички кланац, а за то време ширио преко својих петоколонаша лажи о своме поновном заузимању Скопља и другим подвизима, па чак и о свом постанку „војводом“? И најмање дете зна код нас за генерала издајницу Милана Недића.

Међутим, многима је остало нејасно зашто је овај господин овако неславно лагао. Зар није било много поштеније да, кад му је пропао фашистички пуч који је са Љотићем спремао у корист Немачке и кад је зато био најурен са фотеље министра војске, постане отворено један од многобројних фашизирајућих, противнародних генерала у свету? Али данас је јасно свакоме зашто је била потребна Недићу лажна слава лажнога „војводе“. Под тим лажним ореолом лажног патриоте, Недића ће покушати да нас генерал Фон Данкелман, врховни заповедник немачких разбојничких банди у Србији, да употреби рзди још једне мучке и злочиначке преваре српског народа. Немцима је било немогуће да се уједно боре на руском фронту и одупру плаховитој бујици српских партизанских народно-ослободилачких одреда, па су зато измислили „владу“ славног „војводе“ Недића, која ће, разуме се бити под врховном командом генерала Фон Данкелмана а која ће у савезу са другим издајцима и изродима српског народа, као што су Љотић и Коста Пећанац, покушати да завођењем неких јадника изазове братоубилачки грађански рат међу Србима. Тако су Немци срачунали да, по старом правилу „завади, па владај“, Недић поведе попут генерала Франка, Кислинга, Антонеска или Павелића коло братоубилачког покоља и смрти у нашем народу.

Али се и овај последњи Фон Данкелманов рачун показује сасвим нетачан. Српски народ се не да двапут преварити. У Недићу, данашњем претседнику Хитлерове владе у Београду види он само оног лажног „војводу“ који га је срамно издао пре шест месеци на Куманову, Скопљу, Качаничкој клисури и Косову, и који према томе, може бити само издајник и непријатељски слуга, најдрњи злотвор свега што је српско народно, — може бити само „потирица“ који је увек, како наш народ каже, „гори од Турчина“.

Српска Дрина је слободна

Лозница је ослобођена још 30 августа од стране народно-устаничке војске, а од стране партизана 7 септембра Богатић и заједничком сарадњом народноослободилачких партизанских одреда 5 септембра ослобођен је Крупањ, као и Бања Ковиљача. Тако су ослобођени најплоднији наши крајеви Мачва, Подриње, Поцерина, Рађевина и Јадар. Насмелији борац са Богатића, Бање Ковиљаче, безбројних борби на Дрини и Сави, Мика Јарац, командир ударне чете подринског

партизанског одреда паде јуначком смрћу у храбром налету на једно непријатељско митраљеско гнездо у Шапцу. Једна од најзначајнијих личности политичке и војничке ослободилачке борбе подринских партизанских одреда, Мика Јарац остаће као вечни пример својим друговима.

Борба за слободу

У нашој земљи :

Храбром и пожртвованом борбом партизанских одреда ослобођени су наши Српски градови ваљев. окр.: Мионица, Каменица и Уб, тако да је цео ваљевски округ, осим Ваљева, које је опседнуто и у којем је опкољена са свих страна јаким партизанским одредима једна немачка „казнена експедиција“ која се налази у шкрипцу.

У источној Босни у нашим рукама су: Хан Пијесак, Власеница, Сребреница, Братунац и Дрињача, а опседнути су Зворник и Кладањ, док се у подножју Романије воде борбе у правцу Пала тј. Сарајева.

У Загребу су партизански одреди разорили главну железничку станицу. Сељачка буна у околини Загреба узима све шире размере. Прваци сељачке странке, Херцег и Смољан, осуђени су на смрт. Славни вајар Мештровић и светски познати медицински стручњак и научник Штампар затворени су. Стрељано је 170 сељака чланова сељачке странке а ухапшено преко 3.000 у околини Загреба. Побуна стално расте.

Код Требиња су партизани зауставили један италијанско-немачки војни транспорт, уништили 93 војника; и запленили 100 пушака и велику количину муниције.

Далматински партизани су разрушили мосту које веже Дубровник и Херцеговци. Уништили су такође један италијански брод код Дубровника.

У једном изненадном и оштром нападу партизани су код Фоче уништили 77 италијанских војника.

После атентата у Паризу на издајника француског народа Лавала, словачки народни борци извршили су атентат на првака својих изрода и издајника, Хитлеровог љубимца Туку.

Из Петрове горе јављају да је шума врло пуна јаким партизанских одреда. Борбе са усташима воде се свакодневно. Уништен је један камион и у њему 35 усташа. Убијено је 3 усташка официра. Уништена су 2 мотоцикла. Не могући друкчије нашкодити самим партизанима, око 200 усташа преобукли су се у женска одела, те палили жита и нешто кућа у селу Перни. Партизански народ из Перне да то је рекао: „Они нам пале село Перну, а ми ћемо саградити град Перну.“

Из Лике нам јављају да је цео срез Доњи Лапац ослобођен, и Грахово такође. Наши партизани држе положаје више Книна. У Кушњу су 40 општина у нашим рукама, док се пук талијанске и нешто усташке војске не сме никуд из среског места да макне. Срез грачански, осим самог среског града Грацца, око кога се воде борбе, такође је у нашим рукама. Кулен-вакуф је такође у нашем челичном обручу. Босански Петровац опкољен је са свих страна и у њему се воде већ неколико дана уличне борбе. Топови, које смо запленили, почели су да грме над градом и он ће ускоро пасти. Удбина је опкољена са свих страна. Кореница је отсечена од своје околине коју смо ослободили.

Из Војводине јављају да је меленачки одред разоружао главну полицијску станицу, а одреди у Кикинди, Мокрину да продужују борбе са окупаторском војском, и да су разоружали своје полицајце. Кикиндски партизани напали су један одред непријатељске војске, убили 1 официра и 4 војника, а број рањених није познат, али мора бити већи. Том приликом погинула су 2 партизана и 2 лакше рањена. Кумански одред изрешетао је жито у коме је био градоначелник из Бечкерека, па како ни њега ни његовог заменика нема од тог времена на служби, свакојако су рањени.

Из општине Медак код Госпића у Лици јављају нам. Партизани су извели један смео подухват. Кад их је напала усташка војска почели су се тобож предавати, а онда су је изненада напали и од ње поубијали око 200 војника, док су се остали разбежали, већином својим кућама, не хотећи се вратити у касарну. У тим нападима заплењено је 7 тешких митраљеза, 6 лаких, око 200 пушака и много муниције.

Пре 15 дана постројили су ђаке нареднике у кругу једне касарне у Загребу и прочитали им један поглавников позив за упис у добров. Мислили су да ће се ђаци јављати. Пошто се ниједан једини није пријавио, обратио им се официр с погрдним речима, корећи их: „То је срамота и неморално“. Посебно је провоцирао Муслимане, али та провокација није деловала ни на једнога.

У источној Босни немачке трупе врше вежбе са отровним гасовима и испробавају их на стоци и становништву по брдским крајевима. Једну такву злочиначку фашистичку групу напали су партизани у Коњуху, убили неколицину и запленили оружје.

Код места Власиње (код Писаревине) дочекали су партизани групу усташких крвопија, која је ишла да опљачка и похара српско село. Чим су се партизани појавили иза заседе, „усташки хероји“ су побацили оружје и побегли главом без обзира. Бежећи од страха трупа су бацали чак и типеле и блузе, а када су дошли у једно село причали су да их је дочекао „цео пук све самих српских официра“.

Хрватска војска у величини од 150 момака прошла је друмом кроз Медак с бе-

лим барјацима, позивајући народ да се врати кућама и да мирно ради а да устаници одложе оружје.

Пошто у то време нису били организовани партизански одреди у свима селима, није се могла напасти та војска, која је остала врло лош утисак на народ јер је мучки напала Плочу (3 сата хода од Госпића). Народ се брзо дигоао и организовао онда отпор. Битка је трајала пуна три дана. Непријатељ је у борби употребио бацаче мина, што је тако детонирао да је народ мислио да пуцају топови. Резултат битке био је тај да се непријатељ порукао и оставио 26 мртвих, док је с наше стране само 1 рањен. Мора се нагласити да је непријатељ апсолутно лоше гађао, односно у тутањ пуцао, док је с друге стране пуцано само онда, када се непријатељ приближавао и био на нишану. Даље, поштански аутобус који је преко Плоче вршио промет Ловинец-Удбина, возећи 4 усташе, нападнут је, усташе су побијене, а ауто сурван покрај друма.

На источном фронту:

У току 29 о. м. совјетске трупе водили су у порне борбе. Према утврђеним податцима у току 26 септембра уништено је 113 немачких аероплана. У ваздушној борби уништено је 37 авиона, док су остали разорени на аеродромима. Руси су изгубили 28 авиона. Према утврђеним податцима балтичка ратна морнарица, која је одликована орденом, потопила је не једну немачку крстарицу и једну торпедњачу него једну крстарицу и две торпедњаче. Једна тенковска јединица у правцу североистока нанела је тешке ударце немачким трупама. Немци су имали 1.500 убијених и рањених војника и официра. Заплењено је 10 непријатељских тенкова, 2 далекометна топа, 2 артиљеријске батерије, 9 батерија бацача мина и 36 противавионских топова. Оштећено је и избачено из строја 14 противничких камиона, 3 противавионска топа и 3 батерије бацача мина. На другом сектору фронта у правцу северозапада Немци су имали тешке губитке. Погинуло је око 600 немачких официра и војника. Заплењено је неколико топова, 8 тешких митраљеза, 500 пушака и 150 камиона са намирницама, опремом и противничковом муницијом. У правцу северозапада руске трупе уништиле су 10 тенкова, 18 топова, 12 митраљеза, 56 теретних аутомобила и заробиле 256 немачких војника. У току 26 о. м. јединица мајора Соколова извршила је напад на један велики немачки аеродром. Уништено је 28 непријатељских авиона, од којих је 23 на земљи, 1 за време узлета и 4 у ваздушној борби.

Као што је саопштено 28 септембра обалске батерије потопиле су једну немачку крстарицу и једну топовњачу, а оштетили 2 топовњаче. Немачки војни кругови не помињу ових дана ситуацију око Лењинграда. Берлинска штампа признаје да Лењинград још није опкољен и да се тврђава Шлисербург још увек налази у руским рукама, иако је још пре 8 дана јављено да је ова тврђава освојена. У току последње недеље на централом сектору источног фронта разорено је 18 немачких пукова, а заробљено 2010 Немаца. Освојено је даљих 10 села на сектору око језера Ладого. На бојишту је остало 2500 мртвих. Руси су јуче поново запосели острва Даго и Изел. Овом приликом Немци су изгубили око 15.000 мртвих. Ово најбоље доказује у чију се корист развија ситуација

око Лењинграда. На источном фронту сада су у току четири велике битке. Код Лењинграда Руси и даље одбијају нападе армије маршала фон Леба. 200 километара према југу код Иљменског језера Руси и даље врше притисак. Маршал Тимошенко спречио је Немце да пошаљу помоћ генералу фон Лебу на северу и генералу Рунштету на југу. Велика битка води се код Крима, али сви напади непријатеља били су одбијени са најтежим губитцима по Немце. Код Полтаве се води велика борба. Нарочите жестоке ваздушне битке воде се код Лењинграда и Крима. Ту је још уништено 263 немачка авиона.

У окупираним земљама:

У Чешкој је од напада Немачке на Совјетски савез систематска саботажа смањила укупну производњу у јулу за 30%, а у августу за 40%. На главним железничким линијама које воде за фронт изгубљено је за 2 месеца 41 дан саобраћаја због експлозија возова са муницијом и других саботажа. У Шкодиним оружаним фабрикама смањена је производња за преко 40%. Окупаторске власти су немоћне. Зато је Хитлер сменио чешког „протектора“ Нојрата, и заменио га досадањим командантом Норвешке, Хајдрихом који је иначе са својим терором претрпео потпун неуспех у Норвешкој.

У Норвешкој 67.000 људи су у шумама, лишени крова над главом, али зато решени да воде оштру борбу противу окупатора до коначне победе. Норвешки партизани не праве разлику између окупатора и издајника квислинговаца. Уништавају их немилосрдно на копну и на мору. 10-ог септембра требало је да буде објављен генерални штрајк али је гестапо побио десетинама људи из руководства норвешких синдиката и стотинама радника. Норвешко радништво продужује и даље своју борбу унаточ све нових и нових фашистичких зверстава. Шведско радништво изјављује преко свога радничког савеза сву симпатију норвешком радништву изложеном фашистичким зверстима.

У Француској, окупираној и неокупираној, масовне су демонстрације противу Немаца. Саботаже су све веће и наносе удар за ударом окупаторима и њиховим слугама. Уцена за изазиваче железничких катастрофа подигнута је на 1.000.000 франака али се није нашао још ниједан издајник који би се полакомио на овакву награду. У војним фабрикама производња је смањена саботажом за читаву трећину. Прешло се на убијање немачких официра, па је убијен и командант једног већег француског града. Сељаци не продају окупаторима своје производе. Све чешће демонстрирају приликом појаве немачких војника. Виши је донео закон по коме ће се стрелјати свако ко нанесе штету немачкој војсци. Петен је такође донео закон о оштрим казнама чиновника који подносе оставке.

У Румунији партизанска акција је све жешћа. У току прошле недеље било је много железничких несрећа у којима је изгинуо велики број немачких војника. У Араду и другим градовима запаљене су зграде у којима се налазили немачки војници и у којима су они уништени.

ПОГРЕБ ПАЛИХ ЈУНАКА

У четвртак, 2 октобра у 2 сата по подне народно-ослободилачки партизански одреди свечано ће сахранити својих једанаест јуначких другова Ужичана који су дали драгоцене своје животе за слободу свога народа и уништење аликовачког фашизма.